

Vem avgör trons äkthet?

I samband med flyktingvågen 2015 sökte sig många nyanlända till kyrkan. Åtskilliga blev då nyfikna på den kristna tron, konverterade och döptes med följd att vi fått en för Sverige ny situation med många asylsökande konvertiter, vilket väcker frågor till såväl kyrka som samhälle – då främst till Migrationsverket.

Finns det andra motiv än religiösa hos den som vill bli döpt? Vilket ansvar har den kyrka och den präst/pastor som döper, om den nydöpte sänds tillbaka till en förföljesituation? Hur tar församlingen hand om den nydöpte som kanske saknar familj och bara har muslimska vänner? Hur mycket kunskap om tro och liv krävs inför ett dop jämfört med vad kyrkans krav på svenskfödda vuxna dopkandidater eller föräldrar som låter döpa sina barn? Vilka kriterier ska Migrationsverket ha i sina bedömningar?

Svenska kyrkans biskopar gav i samband med flyktingvågen ut riktlinjer för hur församlingar och präster kunde möta situationen. Där betonades att skälet till att bli döpt måste vara en genuin längtan efter att bli kristen och inte ett försök att få uppehållstillstånd. Därför förordade man att dopkandidaten skulle undervisas under ett helt kyrkoår för att lära känna kyrkans årsrytm och gudstjänstliv. Tro handlar inte bara om kunskap och övertygelse utan också om liv och församlingssamfund. I praktiken ledde detta till att den enskilde prästen eller pastorn själv fick avgöra vem som var redo för dopet.

Konversion kan utgöra grund för att få uppehållstillstånd om man riskerar att av religiösa skäl bli förföljd i sitt hemland. Migrationsverkets rättschef Fredrik Beijer menar att inga konvertiter utvisas: »det ligger i betraktarens öga, vi bedömer att de inte är konvertiter, för då skulle vi inte ha utvisat dem» (Dagen 23/1 2019). För att avgöra om en konversion är äkta eller ej har Migrationsverket utformat särskilda riktlinjer. Flera organisationer, inte minst Sveriges kristna råd (SKR), har arbetat aktivt med frågan och riktat skarp kritik mot att Migrationsverket, som helt saknar teologisk kompetens, bedömer en konvertits tro utifrån hur denna svarar på teoretiska religionskunskapsfrågor.

Micael Grenholm sammanställde i början av året (SVT Nyheter 18/2019) Migrationsverkets frågor till ett test som via sociala medier fick stor spridning bland kyrkokristna. Svaren bedömdes på gymnasienivå med kravet 60 procent för godkänt. Endast 22 procent av dem som gjorde testet blev godkända, vilket ökade kritiken mot hur Migrationsverket prövar äktheten i en konvertits tro. När inte ens präster och biskopar klarade de ofta mångtydiga och perifera frågorna fick de ett löjets skimmer och den teologiska kompetensen hos Migrationsverket blev än mer ifrågasatt. En människas kristna tro kan inte mätas med teoretiska faktafrågor utan känns mer igen i livsstil, andaktsliv och församlingsengagemang.

Migrationsverkets bedömning av konvertiter visar dels på en misstro mot kyrkornas förmåga att avgöra någons kristna övertygelse, dels på en underskattning av hur omfattande den globala förföljelsen av kristna är, en okunskap som är anmärkningsvärd för en sådan myndighet. Ca 80 procent av dem som i dag förföljs för sin övertygelse är kristna. Open Doors rapport World Watch List 2019 slår fast att i de 50 länder där förföljelsen är svårast är minst 245 miljoner kristna utsatta. Svårast är det i Nordkorea och i Afghanistan, ett land dit många av Sveriges konvertiter skickas. En rapport från brittiska UD

konstaterar om en del länder i Mellanöstern och Nordafrika att »nivån och förföljelseernas natur närmar sig den internationella definitionen av folkmord, som FN formulerat» (Dagen 8/5 2019).

Trots Migrationsverkets försäkran om motsatsen är intrycket att många bedömningar av konvertiter varit godtyckliga. SKR har visat att var och vem som bedömt varit avgörande för utfallet, liksom att prästers och pastorers intyg om dopundervisning, dop, tro och församlingsengagemang mer eller mindre nonchalerats. Frågan är: Vem kan bäst avgöra äktheten i den kristna tron? En sekulär handläggare på migrationsverket eller en präst/pastor med teologisk utbildning och församlingstjänst? Christian Molk initierade ett namnupprop från präster och pastorer som skrivit intyg för konvertiter men som fått avslag trots uppenbara religiösa motiv och en genuin tro på Kristus. Uppropet skickades till ansvarig minister men stannade där.

Kyrkans klassiska svar är, att kristen blir man genom dopet. Den som är döpt tillhör Kristus och är uppkallad efter honom. Dopet är en gåva från Gud given av nåd. Därför krävs ingen kunskapsprövning utan endast en viljeyttring. Och därför kan även små barn döpas. Inom de baptistiska rörelserna har däremot kravet på en uttalad personlig bekännelse, innan dop kan ske, gjort att tron måste mätas i kunskap eller andliga erfarenheter. I princip ställer Migrationsverket liknande krav, att först när någon uppnått ett visst mått av tro kan denna ses som kristen. Den kritik som olika samfund framfört mot Migrationsverket väcker därför också frågan om hur dessa själva ser på vem som är kristen.

De råd som Svenska kyrkans biskopar gett hur församlingarna ska bemöta de flyktingar som önskar konvertera var försiktiga. Hellre avvakta med dop än vara för ivrig, var grundtanken. Dopet får inte användas som slagträ i ansökan om uppehållstillstånd. Rådet att konversion ska ta ett kyrkoår av undervisning, samtal och församlingsliv är klokt och har visat sig fungera för många. Ändå väcker situationen nya frågor. Kräver vi mer av en konvertit än av andra församlingsbor?

Även om Migrationsverkets frågeformulär präglas av okunskap, så aktualiserar det indirekt något som riskerar att försvinna i dagens församlingsliv. På vilket sätt märks det att någon är kristen? Hur lever den som är vanligt svenskkyrklig i sitt dop? Vilka kunskaper om kristen tro ska den som deltar i gudstjänsterna under ett år få med sig? Hur kvalitetssäkrar vi konfirmationsundervisningen och vilka kunskaper och erfarenheter av kristen tro ska den som konfirmeras ha med sig? Hur ser dopundervisningen i samband med dop ut? Dopet är giltigt oavsett kunskap, men barndop förutsätter att barnet får växa upp i en kristen miljö, någonting som alltför sällan sker i dag.

Flyktingkonversionerna har visat på flera problem. Som det är nu så vilar ansvaret på den enskilde prästen/pastorn att skriva intyg om dop och bedöma trons äkthet. Det skulle ge större tyngd om det i Svenska kyrkan eller än hellre, inom SKR, fanns gemensamma riktlinjer för bedömningarna, vilka då också borde presenteras för Migrationsverket. Ett sådant intyg bör då väga lika tungt som ett läkarintyg när det gäller hälsa. Nuvarande situation, att äktheten i en konvertits tro avgörs av enskilda handläggares godtyckliga intryck, är djupt otillfredsställande.